

SYLABUS KURZU
pre rozširujúce štúdium Učiteľstvo výchovy k občianstvu

Kurz	Multikultúrna výchova	10 hodín
Vyučujúci	Prof. PhDr. Erich Mistrik, CSc., Katedra etickej a občianskej výchovy	

Kontakt

Moskovská 3, miestnosť č. 211, tel. 02/9015-9181, www.erichmistik.sk
erich@erichmistik.sk mistik2@uniba.sk

Anotácia

Predmet poskytuje teoretickú výbavu pre multikultúrnú výchovu, základy pre využívanie metód multikultúrnej výchovy a poskytuje študentom zážitok multikultúrnosti. Rozvíja interkultúrne porozumenie a interkultúrne kompetencie budúcich učiteľov a sociálnych pedagógov. Ukazuje hlavné didaktické postupy pre realizáciu multikultúrnej výchovy.

Ciele

Rozvoj schopností a zručností:

- Rozvoj kultúrnej tolerancie a porozumenia.
- Osvojenie si základných postupov, ktoré prispievajú k multikultúrnemu porozumeniu vo formálnom a neformálnom vzdelávaní.

Rozvoj poznania:

- Poznanie teoretických východísk multikultúrnej výchovy.
- Poznanie cieľov výchovy k interkultúrnemu porozumeniu.
- Poznanie metód multikultúrnej výchovy.

Obsah a priebeh predmetu

Teória multikulturalizmu

- Hlavné pojmy pre pochopenie multikulturalizmu: kultúra, identita, diverzita, kultúrna zmena, kultúrny konflikt, transkultúrnosť, enkulturácia, akulturácia, asimilácia, segregácia, diskriminácia, integrácia, ľudské práva.
- Tri podoby multikulturalizmu: 1. koexistencia radikálne odlišných kultúr v jednom regióne; 2. ideológia aj politický program, ktoré vyjadrujú záujem riešiť problémy vznikajúce z konfliktov kultúr mierovými cestami pri zachovaní kultúrnych špecifik; 3. cieľový stav vývoja, v ktorom kultúry koexistujú a spolupracujú.
- Príčiny multikulturalizmu v súčasných premenách sveta – regionalizácia, individualizácia, globalizácia, mobilita pracovnej sily, emigrácia, imigrácia, rast sebauvedomenia rôznych sociálnych a kultúrnych skupín, uvedomovanie a uzákoňovanie ľudských práv.
- Interpretácie multikulturalizmu vo vzťahu k moci, k politike, k ľudským právam, k médiám.
- Dôsledky multikulturalizmu – multikultúrny idealizmus („multikultúrny človek“), multikultúrna skepsa („zlyhanie multikulturalizmu“).
- Typológia prístupov k multikulturalizmu – konzervatívny multikulturalizmus, liberálny multikulturalizmus, kritický multikulturalizmus.
- Multikultúrne situácie: kultúrny šok, diskriminácia (pozitívna a negatívna), integrácia, asimilácia, „taviaci kotol“, genocída, segregácia (geto), kultúrny pluralizmus.

Východiská multikultúrnej výchovy

- Dimenzie MKV: a) mnoho kultúr v obsahu MKV, b) tvorba psychických reprezentácií a konštruktov, c) redukcia predsudkov, d) pedagogika rovnosti, e) posilňovanie multikultúrneho charakteru školy.
- Ciele MKV podľa zvolenej formy (MKV ako súčasť celej školy či výchovného zariadenia, ako školský predmet, projekt, stretnutie s klientmi v bloku, individuálne poradenstvo a i.).
- Hodnotenie v MKV.

Realizácia multikultúrnej výchovy

- MKV v kontexte slovenského školstva a v neformálnom vzdelávaní. Ako si premyslieť a realizovať MKV v škole a mimo nej?
- Kto môže učiť MKV? Interkultúrne kompetencie učiteľov a výchovných a sociálnych pracovníkov.
- Tvorba prostredia, ktoré podporuje MKV.
- Príprava a plánovanie multikultúrnej výchovy. Efektívne postupy v MKV. Realizácia MKV vo vzťahu k modelu aktívneho sociálneho učenia.
- Kedy je MKV úspešná?

Požiadavky na udelenie zápočtu

Aktívna práca študentov na hodinách.

V prípade neúčasti:

Študenti budú riešiť reálne situácie konfliktov medzi kultúrami na súčasnom Slovensku.

Hľadajú príspevok občianskej náuky k riešeniu problému a navrhnú konkrétne opatrenia pre školskú prax v podmienkach svojej školy.

Rozsah – do 5 strán.

Klasifikácia:

A	100-95 bodov
B	94-90 bodov
C	89-85 bodov
D	84-80 bodov
E	79-70 bodov
Fx	menej ako 70 bodov

Literatúra

BARŠA, P.: *Politické teórie multikulturalizmu*. Brno : CDK, 1999. ISBN 80-85959-47-X

CASSIRER, E.: *Esej o človeku*. Bratislava : Pravda, 1977 (bez ISBN) (2. časť - Človek a kultúra)

ĎURAJKOVÁ, D., VARGOVÁ, D.: *Multikultúrna výchova, áno, alebo nie?* Bratislava : MPC, 2007. ISBN 978-80-7164-434-7

ECO, U.: *Skeptikové a tešiteľé*. Praha : Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0472-9

GALLOVÁ KRIGLEROVÁ, E., KADLEČÍKOVÁ, J. A KOL.: *Kultúrna rozmanitosť a jej vnímanie žiakmi základných škôl na Slovensku*. Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2009. ISBN 978-80-969271-9-7

GAŽOVÁ, V.: *Úvod do kulturológie*. Bratislava : Filozofická fakulta UK, 2009. ISBN 80-7121-315-4

Interkultúrna výchova ve školním vzdělávacím programu. H. Košťálová (ed.). Praha : Kritické myšlení a Člověk v tísni, 2005

- Interkulturní vzdělávání: vybrané pojmy a teorie. Příručka pro pedagogy.* Praha : Člověk v tísni, 2005. ISBN 80-902439-0-8
- JIRÁSKOVÁ, V. : *Multikulturní výchova.* Praha : Epoque, 2006. ISBN 80-87027-31-0
- KASÍKOVÁ, H. a kol.: *Interkulturní výchova a vzdělávání: efektivní metody a formy.* Praha : FF UK, 2003
- KOMINAREC, I. – KOMINARECOVÁ, E.: *Multikulturalita a komunikácia.* Prešov : PO, 2009. ISBN 978-80-555-0061-4
- LYSÝ, J. A KOL.: *Globálne rozvojové vzdelávanie.* Bratislava: Album, 2007. ISBN 978-80968667-7-9
- MALÍK, B.: *Úvod do antropológie.* Bratislava : Iris. 2008. ISBN 978-80-89256-09-9
- MALÍK, B.: *Úvod do filozofickej a pedagogickej antropológie.* Bratislava : Veda, 2011. ISBN 978-80-224-1179-0
- MISTRÍK A KOL.: *Multikultúrna výchova v škole.* Bratislava : Nadácia otvorenej spoločnosti, 2008. ISBN 978-80-969271-4-2 (dostupné na internete www.osf.sk)
- MISTRÍK, E. – HAAPANEN, S. – HEIKKINEN, H. – JAZUDEK, R. – ONDRUŠKOVÁ, N. – RÄSÄNEN, R.: *Kultúra a multikultúrna výchova. Culture and Multicultural Education.* Bratislava : Iris, 1999. ISBN 80-88778-81-3
- MISTRÍK, E.: *Multikultúrna výchova.* In: *Školské vzdelávacie programy. Praktický manuál pre zostavenie vlastného školského vzdelávacieho programu. 3. E1.* Bratislava : RAABE, 2008. ISBN 978-80-89182-27-5
- MISTRÍK, E.: *Občan a multikulturalizmus na Slovensku.* In: Goňcová, M., Lysý, J., Rybář, J. a kol.: *Občan a občanská společnost.* Brno : Masarykova univerzita, 2013. ISBN 978-80-210-6606-9. s. 24-64. Dostupné na internete: https://www.academia.edu/5631134/Občan_a_multikulturalizmus_na_Slovensku
- MULTI-KULTI na školách: Metodická príručka pre multikultúrnu výchovu.* K. Šoltéssová (ed.) Bratislava : NMS, 2006. ISBN 80-89008-21-6
- My a ti druzí. Příručka pro multikulturní výchovu a vzdělávání na základní škole.* Praha: MKC, 2003.
- Než začneme s multikulturní výchovou. Od skupinových konceptů k osobnostnímu přístupu.* E: Janská (ed.). Praha : Člověk v tísni, 2008. ISBN 978-80-86961-61-3
- Od kultúrnej tolerancie ku kultúrnej identite. Učebné texty pre multikultúrnu výchovu.* E. Mistrík (ed.) Bratislava: IRIS, 2001. ISBN 80- 88778-35-20
- PRŮCHA, J.: *Multikulturní výchova.* Praha : Triton, 2006. ISBN 80-7254-866-2
- S každým dieťaťom sa ráta.* Bratislava : UNICEF, 2003. ISBN 80-88788-03-XŠIŠKOVÁ, T.: VANČÍKOVÁ, K. A KOL.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v príprave učiteľov.* Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-8
- VANČÍKOVÁ, K.: *Multikultúrna výchova, jej miesto v súčasnej škole.* Banská Bystrica: PdF UMB, 2013. ISBN 978-80-557-0512-5

Slovník

Dictionary of Multicultural Education. C. A. Grant, G. Ladson-Billings (ed.) Phoenix : Onyx Press, 1997. ISBN 978-1-89774-798-1

Hlavné slovenské a české stránky k multikulturalizmu a multikultúrnej výchovy

www.fjuzn.sk/kultura
www.globalnevzdelavanie.sk
www.clovekvohrozeni.sk
www.varianty.cz
www.mkc.cz
www.cerme.cz